

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום רביעי ה בניסן תשע"ו

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

קידושין - ל"ג

1. כיצד דרשו לעיל מ'תקום והדרת', שבקימה אין חסרון כיס, הרי אם מנקב מרגליות ומפסיק ממלאכתו מפסיד הרבה? אכן יש להקיש קימה להידור בזה שכשם שבהידור אין ביטול מלאכה כך בקימה. ומקשים גם הידור לקימה, כשם שבקימה אין חסרון כיס, כך בהידור. מכאן אמרו: אין בעלי אומניות רשאים לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקים במלאכתם.
2. שנינו לגבי ביכורים: כל בעלי אומניות עומדים מפניהם וכו': אחינו, אנשי מקום פלוני, בואכם לשלום. משמע שיש חסרון כיס? ביאר ר' יוחנן דווקא מפניהם עומדים, מפני תלמידי חכמים אין עומדים. ריב"א דרש מכאן: בוא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שזה גובר על ת"ח. ונדחה - יתכן שדווקא שם כדי שלא נכשילן שלא יביאו לעת"ל.
3. למדנו לעיל שבבית מרחץ אינו צריך לעמוד בפניהם. כיצד מתיישב עם המעשים שמצינו באמוראים שהקפידו על שלא קמו בפניהם בבית מרחץ? דווקא בבתים החיצוניים היה צריך לעמוד בפניהם ועל כך הקפידו, אך בבתים הפנימיים אינם צריכים לעמוד שאין בזה הידור. רצו להוכיח כך שר' יוחנן אמר: בכל מקום מותר להרהר, חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא, וכיצד א"כ אמר רבי לבנו שזה שלא קם לפניו שמה הרהר בדברי תורה, משמע שזה בבתים החיצוניים. ונדחה - יתכן שלאונסו יהרהר גם בבתים הפנימיים.
4. למדנו לעיל שלא יעצום עיניו כמי שלא ראהו. וכי אנו עוסקים ברשעים? הכוונה שלא יעצום עיניו קודם שיגיע זמן חיובו.
5. כמה היא קימה שיש בה הידור? ממרחק ד' אמות. והוסיף אב"י שזה דווקא ברבו שאינו מובהק, אבל ברבו המובהק - מלא עיניו. אב"י היה קם כשהיה רואה את אוזני חמורו של רב יוסף. ומעשה שאב"י רכב על חמור ולא כמו בפניו, שאלם וכי איני רכנס מובהק, אמרו לו שלא שמו לב כיון שהיו עסוקים בתורה. עוד למדנו - אב"י - אם הזקן מקיף מדרך אחרת כדי שלא להטריח, יאריך ימים. והובא מעשה באחד שעבר לפני רבינא ור' ירמיה מדיפתי ולא כסה ראשו כדרך שנהוג לפני תלמידי חכמים, אמר רבינא כמה חצוף הוא, אמר לו ר' ירמיה יתכן שהוא ממתא מחסיא, שיש שם הרבה תלמידי חכמים וכבר ליבו גס בהם.
6. פסקו להלכה כאיסי בן יהודה, שקמים לפני כל זקן. כיצד הדין לפני סבי דארמאי? ר' יוחנן היה קם לפניו כיון שאמר 'כמה הרפתקי עדו עלייהו דהני'. רבא לא היה קם אך היה עושה הידור. עוד למדנו - אב"י היה נותן יד לזקנים שישענו עליו, רבא היה שולח את שלוחיו לעזור להם. רב נחמן היה שולח את משרתיו ולא עשה כך בעצמו, כיון שאמר: אי לאו תורה, כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא.
7. אלו מימרות ודרשות נוספים הובאו בענין קימה לפני ת"ח?
 - א. אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית, כדי שלא יהיה כבודו מרובה מכבוד שמים. [ואעפ"כ זקן לא יטריח פעמיים ביום.]
 - ב. ר' אלעזר: כל ת"ח שאין עומד מפני רבו - נקרא רשע, ואינו מאריך ימים, ותלמודו משתכח.
 - ג. נסתפקו - בן שהוא רב של אביו האם יעמוד בפני אביו, רצו להוכיח מכך ששמואל אמר לרב יהודה: שנינא, קום מקמי אבוך. ונדחה - ששונה אביו רב יחזקאל שהיה בעל מעשים, שאפילו מר שמואל היה קם בפניו. [וכוונתו לומר לו כשמגיע מאחורי קום ואל תחוש לכבודי.]
 - ד. כמו כן נסתפקו האם אביו יעמוד בפניו - [אין להוכיח מדברי ריב"ל לבנו, כיון שיתכן שכוונתו הייתה 'אני איני כדי לעמוד מפני בני', ואפילו אם הוא היה רבי, ומה שאני קם מפניו זה משום כבוד בית נשיא שהוא חתנו.]
8. נסתפקו כשרבו רכוב האם נחשב כמהלך וצריך לקום לפניו או לא? מנין הוכיחו? שנינו - טמא יושב תחת האילן וטהור עומד - טמא, טמא עומד תחת האילן וטהור יושב - טהור, ואם ישב הטמא - הטהור טמא. המשך -

וכן באבן המנוגעת - למד מכך רב נחמן בר כהן, שרכוב כמהלך דמי, שהרי האבן יושבת אצל ההולך ונחשבת גם כהולך [עומד] ולא כיושב.

9. האם צריך לעמוד מפני ספר תורה?

ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אמרו: קל וחומר, מפני לומדיה עומדים, מפניה לא כל שכן.

10. מעשה שר' אלעי ור' יעקב בר זבדי קמו לפני ר' שמעון בר אבא, מה אמר להם?

א. אתם חכמים ואני רק חבר.

ב. וכי תורה שאתם עוסקים בה כעת עומדת מפני לומדיה, כיון שסבר כר"א שאין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שעוסק בתורה.

אמנם אביו היה מקלל מי שאינו קם.

11. והביטו אחרי משה עד בואו האהלה - נחלקו האם לדורשו לגנאי או לשבח. מהם?

א. לגנאי - שהיו מרננים אחר משה.

ב. לשבח - כדברי אבדימי דמן חיפא שישנם חלוקה בין ג' סוגי חכמים.

א. חכם עובר - עומד מלפניו ד' אמות, וכיון שעבר ד' אמות יושב.

ב. אב"ד עובר - עומד מלפניו מלא עיניו, וכיון שעבר ד' אמות יושב.

ג. נשיא עובר - עומד מלפניו מלא עיניו, ואינו יושב עד שישב במקומו, שנאמר: והביטו אחרי משה עד בואו האהלה.